

Emniyetin bilinmeyen arşivi

Rıfat N. Bali, birçok ka- ranlık konu- yu aydınla- tan, devletin üstünü ört- tüğü dosya- ları korkma- dan, tama-

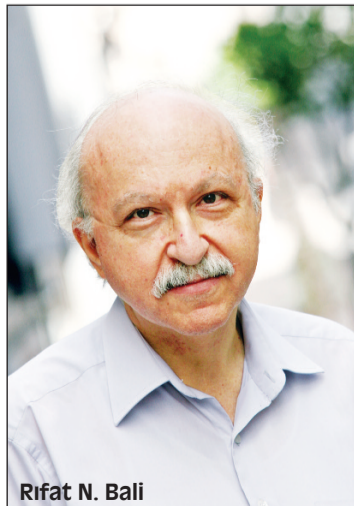
men yasal belgelere da- yanarak açıklamaya de- vam ediyor. Bali Tabut- luklar, Sansaryan Han ve İki Emniyet Müdürü adlı kitabında bu kez de bir- çoğumuzun bilmediği, unuttuğu, bilenlerin ise söylemeye çekindiği eski iki emniyet müdürü hak-ındaki tozlu dosyaları önümüze seriyor.

□ Tufan ERBARIŞTIRAN

1943'te Alman Büyükelçisi'nin daveti üzerine İstanbul Emniyet Müdürü olan Nihat Halûk Pepeyi ve Emniyet Umum Müdürlüğü Dördüncü Şube Müdürü Salâhattin Korkud Al- manya ve Nazi işgali altındaki ülke- lere ziyarete gider. Bu ziyaret ba- sında ve halk arasında çok tartışılır, konuşulur ve fısıltı gazetesine göre işin rengi başkadır. N. H. Pepeyi'nin bu zi- yareti basında Talat Paşa'nın kemikleri- ni getirmek için gittikleri yazılmıştır. Ancak ilerleyen yıllarda bunu kendisi yalanlayacaktır.

İstanbul Emniyeti Birinci Şube'deki ünlü "tabutlukların" yaratıcısı N. H. Pepeyi'dir. Ayrıca kendisi bu "tabut- luklara" konulan ampullerin Alman- ya'dan getirilmesini sağlamıştır. Bu id- dialar toplumsal histeri yaratacak kadar derin ve dram doludur. Benzer görüşle- ri birçok kişi söyler. Nazi Almanyası'n- dan işkence modeli ve aletlerini görüp beğenen ve ülkeye getiren (iddia edi- len) bir emniyet müdürü.

Toplumda halen anımsanan, insanlık dışı bu eylemin kaynağı belirsizliğini korusa da sonuçta dosyanın sayfaları aralanır. Aynı yıl- lar da halk arasın- da yaygın bir söy- lenti başlar. Ba- lat'ta bacalı, taş bir bina inşa edi- lir. Burasının "Et ve Balık Kuru- mu" için kullanıl-acağı söylenilme- sine karşın, genel kanı bu binanın Yahudileri yak- mak için yapıldı-ğıdır. İstanbullu- lar buraya "Balat Fırınları" ismini takar. Benzer bir

Rıfat N. Bali

bina da İzmir'in merkez taraflarında (Konak-Karataş'ta) olduğu söylenir. Yahudilerin fırınlarında (krematoryum) yakılma dedikodusu toplum içinde o denli yayılır ki bu konu her yerde ko- nuşulur. Kitabın içinde çok sayıda bel- ge, bilgi ve tanık ifadesini görüyorsunuz. Türkiye'nin yakın tarihinde böyle bir söylentinin olması gerçekten şaşırtıcı, üzücü ve kesinlikle üzerinde durul- ması gereken bir konu. Böyle olmalı ki Bali'nin belge toplamak isteği bazı dev- let kurumları tarafından "kibarca" geri çevrilir.

Bali'nin ulaştığı kısıtlı sayıdaki resmî belgelerden, Pepeyi'yi 1 Şubat 1943'te Sachsenhausen Temerküz Kampı'nda ziyaret ettiğini anlıyoruz. Üstelik bu is- tek kendisinden gelir ve bir gün boyun- ca bu inceleme sürer. Söz konusu kampta ne tür incelemelerin yapıldığı, bu sonuçların resmî evrak şeklinde dos- yalanıp nerelere gönderildiği, ziyaretin daha üst makamlara nasıl aktarıldığı halen meçhul.

Kitabın ikinci bölümünde ise N. H. Pepeyi'nin halefi olan Ahmet Demir'le ilgili çok çarpıcı iddialar bulunuyor. Türkiye 1940'lı yıllarda hayli çalkantılı bir dönem yaşar. Söz konusu dönemde "Türkçüler" kadar "solcular" da emni- yet ve tek partinin baskısından nasibini alır. 3 Mayıs 1944'te "Turancılık" dava- sı adı altında epeyce insan "içeri" girer. Nihal Atsız'ın başını çektiği bu siyasi grup emniyetteki "tabutluklarda" in- sanlık dışı işkencelerden geçirilecektir. Dönemin siyasi yapısı gereği birçok ay- dın, muhalif kişi burada işkence görür. Ahmet Demir kişiliği gereği sert, kesin-likle hoşgörüsü olmayan bir yapıya sa- hiptir. Sorguya aldığı herkese karşı kin- dar, küfürbaz, acımasız olduğu söy- lenir. 1942'de Almanyası'nın Türkiye Bü- yükkelçisi olan Franz von Papen'e karşı suikast girişiminde bulunanları yakala- mıştır. Bu olay onun bir anda yüksel- mesini sağlayacaktır.

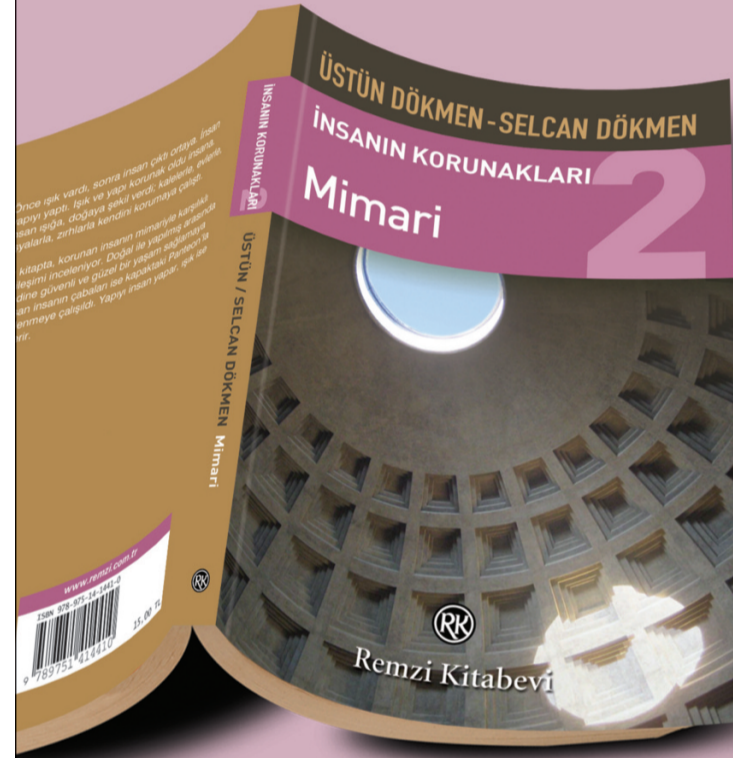
Kitapta iki emniyet müdürü hakkın- da akıl almaz (ama son derece ciddi ve belgelere dayanan) iddialar bulunuyor. Emniyetin "kirliliği" denilebilecek türden bir bellek kaybının daha fazla ayıba dönüşmeden aydınlığa çıkarılma- sı gerekiyor. Kitapta sayfaları çevirdik- çe, tanıkların ifadeleri, bilgiler ve belge- ler önünüze serildikçe bu kadar da ol- maz dedirten bir duyguya kapılıyorsunuz. Kendi insanına "ithal" işkence iddiaları, "ta- butluklar", aydınların polis müdürlerinden ulu orta da- yak yemeleri, bir emniyet mü- dürünün Almanyası'daki "top- lama kampını" ziyaret etmesi inanılır gibi değil. Hele Ah- met Demir'in görev ve yetki- lerini bu denli pervasızca kul- lanması emniyetin gerçek yü- zünü ortaya çıkarıyor. ■

Tabutluklar, Sansaryan Han ve İki Emniyet Müdürü/ Rıfat N. Bali/ Libra Yayıncılık/ 308 s.

ÜSTÜN DÖKMEN SELCAN DÖKMEN

İNSANIN KORUNAKLARI

Mimari

Korunan insanın mimariyle karşılıklı etkileşimi...

Önce ışık vardı, sonra insan çıktı ortaya. İnsan yapıyı yaptı. Işık ve yapı korunak oldu insana. İnsan ışığa, doğaya şekil verdi; kalelerle, evlerle, eşyalarla, zırlarla kendini korumaya çalıştı.

İNSANIN KORUNAKLARI-1 Deriden Kültüre

Remzi Kitabevi

www.remzi.com.tr